

ÁP DỤNG PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC BẰNG TÌNH HUỐNG TRONG GIẢNG DẠY HỌC PHẦN “QUẢN TRỊ HỌC”

Phan Quan Việt

Trường Đại học Thủ Dầu Một

TÓM TẮT

Học phần Quản trị học thuộc khối kiến thức cơ sở ngành, làm nền tảng nghiên cứu cho các môn học thuộc chuyên ngành quản trị kinh doanh, kế toán, tài chính ngân hàng. Để giảng dạy học phần Quản trị học, giảng viên cần xác định mục tiêu của buổi học, lựa chọn tình huống, gợi ý các hướng giải quyết, xây dựng câu hỏi thảo luận, phân công các nhóm giải quyết tình huống, báo cáo tình huống, tổng kết, nhận xét và đánh giá kết quả làm việc nhóm. Áp dụng phương pháp giảng dạy bằng tình huống trong giảng dạy học phần Quản trị học giúp sinh viên có khả năng tư duy độc lập, làm việc tập thể, nâng cao kỹ năng thuyết trình. Trong việc đổi mới phương pháp dạy học bậc đại học, đặc biệt là việc áp dụng hình thức đào tạo theo học chế tín chỉ đối với sinh viên, vận dụng phương pháp giảng dạy bằng tình huống (case study) trong học phần Quản trị học phát huy tính chủ động, sự tích cực và chủ động trong học tập, nghiên cứu của sinh viên, góp phần làm thay đổi phần lớn cách học thụ động trước đây của sinh viên.

Từ khóa: quản trị học, tình huống, phương pháp dạy học

*

1. Đặt vấn đề

Học phần Quản trị học là môn học cơ sở ngành cho các ngành học khác thuộc khối ngành kinh tế, nội dung của học phần quản trị mang tính cơ sở lí luận và thực tiễn ứng dụng trong công tác quản trị cao. Việc ứng dụng phương pháp dạy học bằng tình huống trong môn học Quản trị học mang ý nghĩa tích cực nhằm phát huy tính chủ động, tự nghiên cứu của sinh viên, góp phần làm thay đổi cách học truyền thống thụ động của sinh viên, thay đổi phương pháp dạy “ nhìn ghi” hoặc “ đọc chép” của giảng viên, qua đó giúp cho sinh viên nắm vững môn học quản trị một cách thông suốt, thông qua việc kết hợp giữa lí thuyết và thực tiễn các tình huống các em có thể vận dụng vào thực tế công việc sau này.

2. Giải quyết vấn đề

2.1. Nội dung môn học Quản trị học

Học phần Quản trị học là môn học cơ sở ngành trong chương trình đào tạo được giảng dạy cho các ngành quản trị kinh doanh, kế toán và tài chính ngân hàng, gồm 3 tín chỉ và được dạy vào học kì 3 của kế hoạch đào tạo toàn khóa học. Môn học Quản trị học bao gồm các nội dung: tổng quan về quản trị học gồm các vấn đề cơ bản chức năng, vai trò và kỹ năng của nhà quản trị; các môi trường trong quản trị gồm: môi trường bên trong và môi trường bên ngoài của tổ chức; nội dung chức năng hoạch định trong quản trị gồm: công tác hoạch định của tổ chức, các bước xây dựng công tác hoạch định của tổ chức; nội dung chức năng tổ chức trong quản trị gồm: các hệ thống tổ chức theo chiều dọc, xây dựng hệ thống tổ

chức theo chức năng; nội dung chức năng lãnh đạo trong quản trị gồm: tâm lý lãnh đạo, vai trò của nhà lãnh đạo, ra quyết định của nhà quản trị, phương pháp khuyến khích và động viên nhân viên, giải quyết mâu thuẫn trong nội bộ tổ chức; nội dung chức năng kiểm tra trong quản trị...

Học phần Quản trị học cung cấp cho sinh viên những cơ sở lý luận cơ bản về các chức năng của quản trị. Trong đó, nội dung các chức năng của quản trị không những mang tính lý luận cao mà còn được vận dụng vào trong thực tiễn công tác quản trị, vai trò của các nhà quản trị cấp cao như giám đốc, tổng giám đốc trong công tác quản lý hoặc vai trò của nhà quản trị cấp trung gian như các trưởng phòng, ban... vai trò của nhà quản trị cấp cơ sở như tổ trưởng tổ sản xuất...

2.2. Ứng dụng phương pháp dạy học bằng tình huống vào môn học Quản trị học

2.2.1 Tình huống là gì

Theo từ điển tiếng Việt tình huống là hoàn cảnh diễn biến, thường bất lợi, cần đối phó hay nói cách khác. Tình huống là một câu chuyện, có cốt chuyện và nhân vật, liên hệ đến một hoàn cảnh cụ thể, từ góc độ cá nhân hay nhóm, thường là hành động chưa hoàn chỉnh. Đó là một câu chuyện cụ thể và chi tiết, chuyển nét sống động và phức tạp của đời thực vào lớp học.” (Boehrer, 1995).

Case study là các sự kiện dựa trên thực tế hoặc được xây dựng từ các sự kiện có khả năng (có lý do) xảy ra. Case study là một câu chuyện có chứa những vấn đề hoặc mâu thuẫn cần giải quyết; thông thường, các case study có nhiều hơn một giải pháp. Thông tin chứa trong một case study có thể đơn giản (một câu chuyện minh họa một tình huống khó) hoặc phức tạp (gồm bảng biểu, đồ thị và các tài liệu cung cấp kiến thức nền).

2.2.2. Mục đích của việc dạy học dựa trên phương pháp tình huống

- Hầu hết sinh viên đã quen với việc đến lớp học là để nghe giảng và ghi chép những kiến thức từ giảng viên chứ không phải là sự đóng góp từ chính bản thân mình. Điều mà các sinh viên thường làm chỉ là học những slide bài giảng có sẵn của giảng viên hoặc ghi chép trên lớp. Sinh viên đến lớp chỉ im lặng đọc và lắng nghe giáo viên giảng bài. Với việc sử dụng phương pháp giảng dạy bằng tình huống sẽ làm thay đổi cách học thụ động của sinh viên, tạo ra một buổi học thật sinh động, với việc xây dựng một môi trường học tập lấy sinh viên là trung tâm, nơi mà sinh viên cảm thấy thoải mái khi tham gia trao đổi, thảo luận với nhau.

- Thông qua tình huống thực tiễn giúp cho sinh viên hiểu rõ hơn với thực tế của một tổ chức về khả năng ứng dụng của nội dung môn học.

- Tăng cường khả năng tư duy, phân tích và giải quyết vấn đề của sinh viên.

- Giúp sinh viên ứng dụng các kỹ năng mềm như kỹ năng thuyết trình, kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng lãnh đạo, kỹ năng tổ chức công việc... vào trong quá trình thực hiện giải quyết các vấn đề của tình huống.

Phát huy tính chủ động, sự sáng tạo và hứng thú của sinh viên trong quá trình học. Khác với việc tiếp thu lý thuyết một cách thụ động, khi được giao các bài tập tình huống, các sinh viên phải chủ động tìm kiếm và phân tích thông tin để tìm ra giải pháp cho tình huống.

Quá trình áp dụng phương pháp dạy học bằng tình huống đối với giảng viên sẽ sắp xếp đưa ra các tình huống trên cơ sở nội dung môn học, các tình huống trong môn học Quản trị học là thực tế diễn ra tại các doanh nghiệp, trên cơ sở các chức năng của

quản trị, vai trò của nhà quản lý đã được rút kết qua thực tiễn kinh doanh. Do đó phương pháp dạy học bằng tình huống áp dụng cho môn học Quản trị học rất phù hợp.

2.2.3. Triển khai việc dạy học bằng phương pháp tình huống trong học phần Quản trị học

Phương pháp dạy học bằng tình huống gồm có ba thành phần có liên quan với nhau:

Nội dung của tình huống: nêu bật các vấn đề được đặt ra mang tính thực tiễn cao, có tính logic của vấn đề cần được mang ra phân tích, đánh giá cụ thể.

Phân tích tình huống: từ các vấn đề nêu ra trong tình huống sinh viên xây dựng các câu hỏi cụ thể về các vấn đề cần giải quyết, cần quan tâm, cách thức giải quyết vấn đề trong tình huống.

Thảo luận tình huống: nêu ra các giải pháp để giải quyết các vấn đề gắn với nội dung môn học.

Các bước tiến hành phương pháp dạy học bằng tình huống trong một buổi học:

Bước 1: Giảng viên cần xác định mục tiêu của buổi học: yêu cầu giảng viên xác định mục đích truyền đạt nội dung kiến thức cần truyền đạt về mặt lý thuyết sẽ được cung cấp cho sinh viên thông qua việc áp dụng những tình huống gì là phù hợp, điều đó có ý nghĩa sinh viên sẽ tiếp thu được điều gì sau buổi lên lớp.

Bước 2: Lựa chọn tình huống: Tùy vào từng bài học, kiến thức mà giảng viên mong muốn các sinh viên nhận được mà đưa ra các tình huống phù hợp với mục tiêu của mình. Ví dụ: Tìm hiểu chức năng lãnh đạo thì sẽ có tình huống liên quan đến vai trò, chức năng của nhà quản trị, nội dung tình huống liên quan đến việc tìm hiểu tính cách của nhân viên, tính cách của nhà lãnh

đạo để dẫn đến việc lãnh đạo nhân viên như thế nào? Quan trọng là tình huống phải phù hợp với nội dung các lý thuyết trong môn học Quản trị học.

Bước 3: Gọi ý các hướng giải quyết: giảng viên cần cung cấp các kiến thức về mặt lý thuyết có liên quan đến tình huống đưa ra, giảng viên cần thiết phải giải thích thật chi tiết tình huống để sinh viên hiểu rõ các vấn đề cần giải quyết. Xác định nhiệm vụ và vai trò của sinh viên tham gia vào tình huống đó.

Bước 4: Xây dựng các câu hỏi thảo luận: khi đưa ra tình huống nhất thiết phải có các câu hỏi kèm theo để gọi ý cho sinh viên thảo luận. Câu hỏi đưa ra cho sinh viên phải được chuẩn bị cẩn thận nhưng tránh đi vào kết luận chính. Nó chỉ giúp sinh viên đi vào nội dung chính về tình huống đề cập đến, hướng dẫn sinh viên tham gia vào tình huống và ngay cả khi sinh viên không có một sự chuẩn bị nào cũng có thể tham gia thảo luận được.

Bước 5: Phân công các nhóm để giải quyết tình huống: khoảng 6 – 8 sinh viên/nhóm. Các nhóm tự sắp xếp đăng ký với lớp trưởng để lập danh sách. Danh sách sẽ được gửi trước cho giảng viên. Các nhóm sẽ bốc thăm đề tài và thứ tự trình bày trước lớp.

Thông báo qui định một bài thuyết trình tình huống gồm: các nhóm chuẩn bị (nội dung tình huống), hình thức trình bày bằng powerpoint; phân công thành viên trong nhóm và cách giải quyết tình huống.

Bước 6: Báo cáo tình huống: các nhóm theo thứ tự lên trình bày đề tài đã được phân công, nhóm phân công người trình bày, mỗi sinh viên trình bày 5 slide, thời gian trình bày tối đa 15 phút; giảng viên yêu cầu các nhóm còn lại phản biện; giảng

viên có thể bổ sung thêm các câu hỏi cho nhóm trình bày, sinh viên thảo luận các câu hỏi có liên quan. Mỗi sinh viên sẽ đóng góp ý kiến của mình về tình huống đưa ra.

Các sinh viên trong các nhóm còn lại có thể trao đổi, thảo luận để phân tích làm rõ thêm những vấn đề đã được nêu ra trong tình huống, giải quyết các câu hỏi khác mà giảng viên đặt ra thêm trong tình huống.

Bước 7: Giảng viên tổng kết, nhận xét và đánh giá các nhóm, rút ra kết luận các giải pháp có liên quan đến nội dung lí thuyết môn học. Sau khi ghi nhận ý kiến của các nhóm, từng thành viên trong nhóm, giảng viên sẽ đánh giá vấn đề đang thảo luận. Có thể có những vấn đề không mang lại kết quả như mong muốn, có những vấn đề có kết quả đúng sai rõ ràng, nhưng giảng viên sẽ là người chịu trách nhiệm đưa ra kết luận cuối cùng về tình huống đó để giúp sinh viên có thể hiểu rõ hơn cách thức giải quyết của mình.

3. Kết luận

Hiện nay có rất nhiều phương pháp dạy học tích cực được áp dụng nhằm phát huy tối đa tính tích cực của sinh viên trong quá trình học tập, điều đó nhằm góp phần vào việc đổi mới phương pháp dạy học đại học và cũng đáp ứng yêu cầu đào tạo theo học chế tín chỉ đối với hệ đại học. Nội dung của báo cáo này tác giả mong muốn chia sẻ kinh nghiệm trong quá trình giảng dạy về môn học Quản trị học, với phương pháp giảng dạy bằng tình huống này nhằm mục đích giúp sinh viên có khả năng làm việc tập thể, làm việc nhóm, sinh viên tự nghiên cứu, suy luận, tích cực chủ động hơn trong học tập, nó mang một ý nghĩa nhằm trang bị cho sinh viên rèn luyện những kĩ năng làm việc nhóm, kĩ năng thuyết trình cần thiết cho quá trình làm việc sau khi tốt nghiệp ra trường.

APPLYING THE CASE STUDY METHOD IN TEACHING “MANAGEMENT” UNIT

Phan Quan Viet

Thu Dau Mot University

ABSTRACT

The study of Management belongs to basic knowledge, serving as a background to study subjects belonging to the major of business management, accounting, banking and finance. In order to teach “Management” unit, lectures need to set objectives for class meetings, to select scenarios, to suggest solutions, to create discussion questions, assign study groups to deal with scenarios, report scenarios, review, comment and evaluate group work result. Applying case study method in teaching “management” unit helps students in developing independent thinking skill, group work skill, and presentation skill. In the innovation of teaching methods in university, especially applying credits for courses, utilizing case study method in Management unit enhances students’ activeness in learning, and considerably changes students’ previous passiveness in learning.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Dunne, D. and Brooks, K. (2004) *Teaching with Cases* (Halifax, NS: Society for Teaching and Learning in Higher Education), ISBN 0-7703-8924-4.
- [2]. Christensen C R (1981), *Teaching and the Case Method*; Text, Cases and Readings. Boston, Mass.: Harvard Business School.
- [3]. Website <http://tlt.its.psu.edu/suggestions/cases/>
- [4]. Website <http://www.materials.ac.uk/guides/casestudies.asp>